

Hallituksen esitys Eduskunnalle luottolaitosten, sijoituspalveluyritysten ja rahastoyhtiöiden valvonnan tehostamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia, sijoituspalveluyrityksistä annettua lakia, sijoitusrahastolakia sekä rahoitustarkastuslakia siten, että ne sopeutetaan rahoitusalan direktiivien muuttamisesta toiminnan vakauden valvonnan tehostamiseksi annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin.

Luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ja sijoituspalveluyrityksistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivin mukainen merkittävää sidonnaisuutta koskeva määritelmä. Direktiivissä tarkoitettu merkittävä sidonnaisuus voi syntyä luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön tai kahden oikeushenkilön välille vähintään 20 prosentin omistuksen tai siihen rinnastettavan määräämisvallan kautta. Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen merkittävät sidonnaisuudet eivät estä näiden yhteisöjen tehokasta valvontaa. Luottolaitokselle ja sijoituspalveluyritykselle ehdotetaan lisäksi velvollisuutta toimittaa rahoitustarkastukselle selvitykset merkittävässä sidonnaisuuksissa tapahtuvista muutoksista. Siirtymäsäännösten perusteella myös sellaiset luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset, joilla jo on toimilupa harjoittaa luottolaitos-

toimintaa tai sijoituspalvelun ammattimaista tarjoamista, velvoitetaan ilmoittamaan merkittävät sidonnaisuutensa.

Luottolaitoksen toimiluvan myöntämisen edellytykseksi lakiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi nimenomainen vaatimus siitä, että luottolaitoksen pääkonttorin on sijaittava Suomessa. Vastaavaa muutosta ehdotetaan sijoitusrahastolakiin.

Rahoitustarkastuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoitustarkastuksen valvottavana olevan yhteisön tilintarkastajalle asetettaisiin velvollisuus ilmoittaa rahoitustarkastukselle sellaisista seikoista ja päätöksistä, jotka tilintarkastaja on saanut tietoonsa tehtävänsä suorittaessaan ja joiden voidaan esimerkiksi katsoa vaarantavan valvottavan toiminnan jatkumisen tai johtavan tilinpäätöksen vahvistamista koskevan kielteisen lausunnon esittämiseen. Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus ulotetaan koskemaan kaikkia rahoitustarkastuksen valvottavia.

Lisäksi ehdotetaan laajennettavaksi niiden viranomaisten piiriä, joille rahoitustarkastus saa luovuttaa valvottavia koskevia luottamuksellisia tietoja.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykyinen tilanne	3
1.1. Lainsäädäntö	3
Laki luottolaitostoiminnasta	3
Laki sijoituspalveluyrityksistä	3
Sijoitusrahastolaki	4
Rahoitustarkastuslaki	5
2. Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat muutostarpeet	6
3. Esityksen tavoite ja ehdotetut muutokset	8
3.1. Tavoitteet	8
3.2. Ehdotetut muutokset	8
Laki luottolaitostoiminnasta	8
Laki sijoituspalveluyrityksistä	9
Sijoitusrahastolaki	9
Rahoitustarkastuslaki	9
4. Esityksen vaikutukset	10
5. Asian valmistelu	10
6. Muut esitykseen vaikuttavat seikat	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1. Lakiehdotusten perustelut	10
1.1. Laki luottolaitostoiminnasta	10
1.2. Laki sijoituspalveluyrityksistä	12
1.3. Sijoitusrahastolaki	12
1.4. Rahoitustarkastuslaki	13
2. Voimaantulo	14
LAKIEHDOTUKSET	14
1. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta	14
2. Laki sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta	15
3. Laki sijoitusrahastolain 10 §:n muuttamisesta	16
4. Laki rahoitustarkastuslain muuttamisesta	17
LIITE	18
Rinnakkaistekstit	18

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Lainsäädäntö

Laki luottolaitostoiminnasta

Luottolaitosten toimintaa koskevat säännökset sisältyvät luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin (1607/93). Rahoitusmarkkinoiden ja niillä toimivien valvonnasta säädetään rahoitustarkastuslaissa (503/93).

Luottolaitostoiminnasta annetun lain 11 §:ssä säädetään toimiluvan myöntämisedellytyksistä. Säännöksen mukaan luottolaitokselle on myönnettävä toimilupa, jos omistajien ja hallintohenkilöiden luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen sekä muun selvityksen perusteella voidaan varmistua, että luottolaitosta tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Toimilupahakemuksessa on annettava tarpeellinen selvitys luottolaitoksen suorista tai välillisistä omistajista taikka jäsenistä sekä heidän omistusosuuksistaan ja asiakasriskeistään sekä hallintoa hoitavista henkilöistä. Valtiovarainministeriöllä on oikeus vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Valtiovarainministeriö voi rahoitustarkastuksen esityksestä peruuttaa luottolaitoksen toimiluvan, jos sen toiminnassa on olennaisesti rikkottu lakia tai asetuksia taikka viranomaisen niiden nojalla antamia tai vahvistamia määräyksiä tai luvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä ei enää ole olemassa.

Luottolaitostoiminnasta annetun lain 18 §:ssä säädetään luottolaitoksen perustamisen jälkeen tapahtuvasta omistajien muutosten valvonnasta. Jos jonkun tarkoituksena on hankkia suoraan tai välillisesti luottolaitoksesta osuus, joka on vähintään 10 prosenttia sen osake- tai osuuspääomasta tai joka tuottaa vähintään 10 prosenttia sen osakkeiden tai osuuksien äänivallasta taikka joka muutoin oikeuttaa käyttämään siihen rinnastuvaa vaikutusvaltaa luottolaitoksen hallinnossa, on hankinnasta ilmoitettava etukäteen rahoitustarkastukselle. Jos osuutta lisätään siten, että se kasvaa vähintään 20, 33 tai 50 prosenttiin osake- tai osuuspääomasta taikka tuottaa vähintään samansuuruisen äänioikeuden tai että luottolaitoksesta tulee tytäryritys, on

myös tästä hankinnasta etukäteen ilmoitettava rahoitustarkastukselle. Luottolaitoksen on myös välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa omistusosuutta koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta vastustaa osuuden hankintaa, jos omistajien luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muuten on todennäköistä, että osuuden omistus haittaisi luottolaitoksen varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaista toimintaa. Jos osuus on hankittu rahoitustarkastuksen vastustuksesta huolimatta taikka jos osuuden hankinnan jälkeen rahoitustarkastus havaitsee osuuden omistuksen vaarantavan luottolaitoksen terveiden liikeperiaatteiden mukaisen toiminnan, voi rahoitustarkastus kieltää osuuden omistajan äänivallan käyttämisen.

Laki sijoituspalveluyrityksistä

Sijoituspalveluyritysten toimintaa koskevat säännökset sisältyvät sijoituspalveluyrityksistä annettuun lakiin (579/96). Sijoituspalveluyrityksen toimiluvan myöntämisedellytyksistä säädetään lain 10 §:ssä. Pykälän mukaan toimilupa on myönnettävä suomalaiselle osakeyhtiölle, jolla on hallinnollinen päätoimipaikka Suomessa, luotettava hallinto, riittävät taloudelliset toimintaedellytykset ja joka täyttää muut sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa asetetut vaatimukset. Tällaisiksi edellytyksiksi 9 §:n 2 momentissa säädetään se, että hakijan tärkeimmät osakkeenomistajat ja näiden omistusosuudet ilmoitetaan lupahakemuksessa. Hakemuksessa on lisäksi 9 §:n 3 momentin mukaan oltava tiedot edellä mainittujen osakkeenomistajien, niihin arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 §:n mukaan rinnastettavien henkilöiden sekä vähintään kahden sijoituspalveluyrityksen hallintoa hoitavan henkilön luotettavuudesta, hyvämaineisuuudesta, kokemuksesta ja muusta sopivuudesta. Annettujen tietojen perusteella ja huomioon ottaen hakijan liiketoiminnan aiottu laajuus arvioidaan, voidaanko pitää todennäköisenä, että sijoituspalveluyritystä tullaan hoitamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapaperiaat-

teiden mukaisesti. Toimilupaviranomaisella on oikeus vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Toimiluvan myöntää lain 9 §:n 1 momentin perusteella valtioneuvosto. Lain 11 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvostolla on oikeus kuultuaan ensin toimiluvan hakijaa asettaa sijoituspalveluyrityksen toimilupaa myöntäessään hakijan liiketoimintaa koskevia rajoituksia ja ehtoja.

Valtioneuvosto voi lain 12 §:n mukaan peruuttaa joko kokonaan tai osittain sijoituspalveluyrityksen toimiluvan, jos sen toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia, asetuksia tai viranomaisen niiden nojalla antamia määräyksiä, toimiluvan ehtoja taikka yhtiöjärjestyksiä, jos sijoituspalveluyritys ei ole toiminut kuuteen kuukauteen, jos toimiluvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä ei enää ole olemassa, jos sen toimintaa tai osaa siitä ei ole aloitettu 12 kuukauden kuluessa toimiluvan myöntämisestä taikka jos lupaa haettaessa on annettu harhaanjohtavia tietoja. Valtioneuvosto voi myös rajoittaa määräajaksi tai toistaiseksi sijoituspalveluyrityksen toimiluvan ehtojen mukaista toimintaa, jos toiminnassa on todettu taitamattomuutta tai varomattomuutta ja jos toiminta on omiaan vakavasti vahingoittamaan arvopaperimarkkinoiden vakautta tai sijoittajien asemaa. Ennen edellä mainittua toimenpidettä valtioneuvoston on kuultava asiassa asianomaista sijoituspalveluyritystä ja pyydettyä rahoitustarkastukselta lausunto, jollei se asian kiireellisyyden vuoksi ole mahdotonta.

Sijoituspalveluyrityksen perustamisen ja toimiluvan myöntämisen jälkeen tapahtuvasta omistajien muutosten valvonnasta säädetään lain 14 §:ssä. Pykälän mukaan sellaisen, jonka tarkoituksena on hankkia joko yksin tai yhdessä arvopaperimarkkinain 2 luvun 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua osakkeenomistajan tai osakkeenomistajaan rinnastettavan henkilön kanssa sijoituspalveluyrityksestä osuus, joka olisi vähintään yksi kahdeskymmenesosa sijoituspalveluyrityksen osakepääomasta tai äänimäärästä, on ilmoitettava aikomuksestaan hyvissä ajoin etukäteen rahoitustarkastukselle. Vastaava ilmoitus on tehtävä, milloin edellä tarkoitettua osuutta on tarkoitus lisätä siten, että se hankinnan jälkeen olisi vähintään yksi kymmenesosa, yksi viidesosa, yksi kolmasosa tai puolet sijoituspalveluyrityksen osakepääomasta tai äänimäärästä taikka milloin sitä on tarkoitus vähentää alle edellä mainittujen määräosuuksien. Sanottujen omistus- ja ää-

niosuuksien laskemisessa on sovellettava arvopaperimarkkinain 2 luvun 9 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisuus syntyy myös silloin, kun osakkeenomistaja tai osakkeenomistajaan rinnastettava henkilö on osapuolena sopimuksessa tai muussa järjestyksessä, joka toteutuessaan johtaa kuvattujen rajojen saavuttamiseen tai ylittymiseen taikka niiden vähenemiseen alle sanottujen rajojen. Pykälän 2 momentin mukaan osakkeenomistajan ääniosuutta laskettaessa on yhtenä kokonaisuutena pidettävä osakkeenomistajan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön äänimäärää, osakkeenomistajan ja tämän määräysvallassa olevan yhteisön eläkesäätiöllä ja -kassalla olevaa äänimäärää sekä muuta äänimäärää, jonka käytöstä osakkeenomistaja voi yksin tai yhdessä kolmannen kanssa päättää tekemänsä sopimuksen nojalla tai muutoin. Vastaavaa laskentamenetelmää on noudatettava laskettaessa osakkeenomistajan osuutta osakepääomasta. Osakkeenomistajan, osakkaan tai jäsenen määräysvallassa oleva yhteisö ja soveltuvin osin myös säätiö määritellään arvopaperimarkkinain 1 luvun 4 §:n 5 momentissa.

Sijoituspalveluyrityksen on tehtävä osakkeenomistajien ääni- ja vaikutusvaltaa koskevat ilmoitukset rahoitustarkastukselle vähintään kerran vuodessa. Omistuksissa tapahtuneista muutoksista on viipymättä ilmoitettava Rahoitustarkastukselle.

Rahoitustarkastuksella on oikeus vastustaa määräosuuden hankintaa sijoituspalveluyrityksestä. Hankinnan vastustamisen on perustuttava siihen, että olemassa olevan omistajan tai sellaiseksi aikovan luotettavuudesta, hyvämaineisuudesta, kokemuksesta ja muusta sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muutoin voidaan pitää todennäköisenä, että määräosuuden omistus olisi omiaan vaarantamaan sijoituspalveluyrityksen järkevien ja vakaiden liiketapaperiaatteiden mukaista toimintaa. Ilmoittamatta jättäminen tai toimiminen vastoin rahoitustarkastuksen vastustavaa kantaa ei kuitenkaan johda esimerkiksi velvollisuuteen luopua hankitusta osuudesta, vaan rahoitustarkastus voi kieltää saannon merkitsemisen osake- tai osakasluetteloon.

Sijoitusrahastolaki

Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten toimintaa koskevat säännökset sisälty-

vät sijoitusrahastolakiin (480/87). Sijoitusrahastoa, joka on erityinen yhteisomistussuhde, hallinnoi rahastoyhtiö, joka on suomalainen osakeyhtiö, ja johon sovelletaan, mitä osakeyhtiöistä säädetään, mikäli sijoitusrahastolaissa ei toisin todeta.

Sijoitusrahastolain 10 §:ssä säädetään toimiluvan myöntämisedellytyksistä. Toimilupa on myönnettävä rahastoyhtiölle, jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset, mikäli voidaan olettaa, että rahastoyhtiötä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapaperiaatteiden mukaisesti. Rahaston hallinnon katsotaan täyttävän luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetettavat vaatimukset, jos rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston varojen säilyttämisestä ja sitä koskevien maksujen suorittamisesta vastaavan säilytysyhteisön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat riittävän hyvämaineisia ja heillä on tehtäviensä hoitamisessa tarvittava kokemus. Vastaavaa sääntelyä sovelletaan myös rahastoyhtiön hallituksen varajäsenen ja toimitusjohtajan varamieheen. Toimiluvan myöntää valtioneuvosto, jolla on oikeus vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä.

Sijoitusrahastolakiin ei sisälly luottolaitostoiminnassa annetussa laissa tai sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa olevia säännöksiä rahastoyhtiön osakkeenomistajien tai rahastoyhtiön velvollisuudesta ilmoittaa tietyn tasoisien ääni- ja vaikutusvallan syntyisestä rahoitustarkastukselle. Myöskään arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 § ei tule sovellettavaksi, sillä suomalaisten rahastoyhtiöiden osakkeita ei ole otettu julkisen kaupankäynnin tai sitä Euroopan talousalueella (ETA-alue) vastaavan kaupankäynnin kohteeksi. Toisaalta arvopaperimarkkinalaissa tarkoiteten ilmoitusvelvollisuuden taustalla on arvopaperin arvoon vaikuttavien tietojen julkistaminen, joten se ei tavoitteiltaan ole vaihtoehtoinen luottolaitostoiminnasta annetun laissa ja sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisuuden kanssa.

Rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamisesta säädetään sijoitusrahastolain 54 §:ssä. Sen mukaan rahastoyhtiön toimilupa voidaan peruuttaa muun muassa sen vuoksi, ettei rahastoyhtiö enää täytä toimiluvan myöntämistä koskevia vaatimuksia. Toimilupa voidaan peruuttaa joko kokonaan tai osittain.

Toimiluvan peruuttaa valtioneuvosto.

Rahoitustarkastuslaki

Rahoitustarkastuksen tietojen saantioikeudesta säädetään rahoitustarkastuslain 11 §:ssä. Rahoitustarkastuksella on saman pykälän 1 ja 4 momentin mukaisesti oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan, yrityksen, johon valvottavalla tai, mikäli valvottava on emoyritys, valvottavalla tai sen tytäryrityksellä yksin tai yhdessä toisen tytäryrityksen kanssa on kirjanpitolain 22 b §:n mukainen määräysvalta tai kirjanpitoasetuksen (1575/92) 19 §:n mukainen huomattava vaikutusvalta, sekä yrityksen, jolla on valvottavaan kirjanpitolain 22 b §:n mukainen määräysvalta, toimipaikassa tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeelliseksi katsomansa valvottavaa ja sen asiakasta koskevat asiakirjat ja muut tallenteet.

Rahoitustarkastuslain 11 §:n 3 momentissa säädetään rahoitustarkastuksen oikeudesta saada tietoja valvottavan tilintarkastajalta. Rahoitustarkastuksella on oikeus saada valvottavan tilintarkastajalta kaikki ne valvottavaa koskevat valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot, asiakirjat, muut tallenteet ja jäljennökset, jotka tilintarkastajalla on hallussaan, samoin kuin jäljennökset tilintarkastajan laatimista muistioista, pöytäkirjoista ja muista tilintarkastuksen yhteydessä syntyneistä valvottavan toimintaa koskevista asiakirjoista. Tilintarkastuslain (936/94) 37 §:n 2 momentin mukaisesti tilintarkastajalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa tietoja valvontaelimelle tai esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle taikka muulle lain mukaan tiedon saantiin oikeutetulle viranomaiselle niiden tehtävien hoitamista varten.

Rahoitustarkastuksen tietojenanto-oikeudesta muille viranomaisille säädetään rahoitustarkastuslain 19 §:ssä. Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa salassa pidettäviä tietoja muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavaa tehtävää kuin rahoitustarkastus, sekä valtion vakuusrahastolle, esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle taikka muulle lain mukaan tiedon saantiin oikeutetulle viranomaiselle niiden tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja. Säännöksen perusteella rahoitustarkastus voi solmia yhteistyösopimuksia tietojen vaihtamisesta sekä ETA-alueeseen kuuluvien että siihen kuulumattomien valtioiden toimival-

taisten viranomaisten kanssa. Vastaavasti rahoitustarkastus voi luovuttaa muutoin salassa pidettäviä tietoja esitutkintaviranomaisille ja syyttäjälle, jotka tutkivat yhtiöoikeudellisia rikkomuksia. Lisäksi tietoja voidaan luovuttaa Suomen Pankille ja sosi-aali- ja terveystieteille. Säännös koskee kaikkia rahoitustarkastuksen valvottavia. Luovutettavien tietojen käyttötarkoitusta ei rajata muutoin kuin, että niiden on oltava tarpeellisia sanotun toimielimen tehtävien hoitamiseksi.

2. Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat muutostarpeet

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet 29 päivänä kesäkuuta 1995 direktiivin 95/26/EY luottolaitosalan direktiivien 77/780/ETY ja 89/646/ETY, vahinkovakuutusalan direktiivien 73/239/ETY ja 92/49/ETY, henkivakuutusalan direktiivien 79/267/ETY ja 92/96/ETY, sijoituspalveluyritysten alan direktiivin 93/22/ETY sekä arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitus-toimintaa harjoittavien yritysten (yhteissijoi-tusyriyten) alan direktiivin 85/611/ETY muuttamisesta toiminnan vakauden valvonnan tehostamiseksi (jäljempänä *direktiivi*). Direktiivin mukainen sääntely olisi saatettava voimaan viimeistään 18 päivänä heinäkuuta 1996.

Direktiivin tavoitteena on vahvistaa luottolaitosten, vakuutuslaitosten, sijoituspalveluyritysten, rahastoyhtiöiden ja sijoitusrahastojen (rahoitusalan yritysten) valvontaviranomaisten toimivaltuuksia ja lisätä mahdollisuuksia viranomaisten väliseen yhteistoimintaan. Direktiivi koskee eritasoisesti siinä mainittuja yhteisöjä. Osa sääntelystä on kohdistettu ainoastaan luottolaitoksiin, osa yksinomaan sijoitusrahastoihin ja osa yhdessä kaikkiin taikka osaan edellä tarkoitetuista rahoitusalan yrityksistä.

Direktiivin 2 artiklan 1 kohta sisältää määritelmän läheisestä sidoksesta, josta jäljempänä käytetään nimitystä merkittävä sidonnaisuus. Merkittävä sidonnaisuus syntyy luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön tai kahden oikeushenkilön välille vähintään 20 prosentin omistuksen tai siihen rinnastettavan määräämisvallan kautta. Merkittävä sidonnaisuus syntyy lisäksi, kun kahdella toisiinsa sidoksissa olevalla luonnollista henkilöllä tai oikeushenkilöllä yhdessä on edellä tarkoitettu osuus yhteisöstä. Merkittävä si-

donnaisuus on kysymyksessä myös, kun yhteisöt kuuluvat samaan konserniin.

Sama artikla sisältää säännökset myös merkittävien sidonnaisuuksien mahdollisesti aiheuttamien valvontaongelmien ehkäisemisestä. Artiklan mukaan toimilupaa ei voida myöntää, jos rahoitusalan yrityksen tehokas valvonta estyisi yritystä koskevan merkittävän sidonnaisuuden vuoksi. Toimilupahakemus on evättävä myös, jos rahoitusalan yritykseen merkittävässä sidonnaisuudessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavan ETA-alueen ulkopuolisen valtion (kolmannen valtion) lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset estävät viranomaisia hoitamasta tehokkaasti valvontaan liittyviä tehtäviään. Näiden edellytysten on täytyttävä myös rahoitusalan yrityksen toiminnan aikana. Rahoitusalan yrityksen toimilupa voidaan peruuttaa, jos yhteisö ei enää täytä toimiluvan myöntämisedellytyksiä. Direktiivin merkittävää sidonnaisuutta koskevaa säännöstä on sovellettava luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin.

Direktiivin 3 artiklan mukaan rahoitusalan yrityksen pääkonttorin ja sääntömääräisen kotipaikan on sijaittava samassa valtiossa. Näin pyritään varmistamaan valvontaviranomaisen mahdollisuudet tehokkaaseen valvontaan sekä myös yhteydenpitoon yrityksen päätöksentekoelementin kanssa. Säännös koskee luottolaitoksia. Vastaava säännös on sijoitettu sijoituspalvelujen tarjoamisesta arvopaperimarkkinoilla annetun neuvoston direktiivin (93/22/ETY), jäljempänä *sijoituspalveludirektiivi*, 3 artiklan 2 kohtaan ja arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoi-tusyriyten) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettun neuvoston direktiivin (85/611/ETY), jäljempänä *sijoitusrahastodirektiivi*, 3 artiklan. Näistä sijoituspalveludirektiivin 3 artiklan 2 kohta on pantu täytäntöön sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa (10 §).

Direktiivin 4 artiklan 2-4 ja 7 kohdassa laajennetaan niiden viranomaisten piiriä, joiden kanssa rahoitusalan yrityksiä valvovat viranomaiset voivat vaihtaa luottamuksellisia tietoja. Tällaisia ovat muun muassa viranomaiset, jotka valvovat selvitystila- ja konkurssimenettelyjä, vastaavat lakisääteisten tilintarkastajien hyväksymisestä ja näiden valvonnasta, tutkivat yhtiöoikeuden rikkomuksia tai jotka valvovat maksujärjestelmiä.

Luovutettuja tietoja voidaan käyttää ainoastaan edellä tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa. Niiden käyttöä voidaan vielä erityisesti rajoittaa, kun tiedot ovat lähtöisin toisesta jäsenvaltiosta. Säännös on luonteeltaan vapaaehtoinen ja sen täytäntöönpano riippuu kansallisesta tarkoituksenmukaisuusharkinnasta. Sitä sovelletaan luottolaitoksiin, sijoituspalveluyrityksiin ja sijoitusrahastotoimintaan.

Direktiivin 4 artiklan 3 ja 7 kohdassa siltä osin kun on kysymys tietojen luovuttamisesta viranomaisille, jotka tutkivat yhtiöoikeuden rikkomuksia, säädetään, että erityisille asiantuntijoille, joita valvontaviranomaiset käyttävät havainto- ja tutkintatehtäviensä suorittamisessa ja jotka eivät virkansa puolesta ole velvoitettuja pitämään tehtävässään saamiaan tietoja luottamuksellisina, voidaan luovuttaa artiklan 3 kohdan 1 alakohdassa tarkoitettuja tietoja sillä edellytyksellä, että salassapitovelvollisuus ulotetaan tällaisiin henkilöihin. Lisäksi yhtiöoikeudellisia rikkomuksia tutkivien viranomaisten on yksilöitävä ne virkamiehet ja heidän tehtävänsä, joille sanotut tiedot voidaan luovuttaa. Luettelo on toimitettava tiedot luovuttavalle toimivaltaiselle viranomaiselle. Säännös on vapaaehtoinen ja sitä sovelletaan luottolaitoksiin, sijoituspalveluyrityksiin sekä sijoitusrahastotoimintaan. Jos säännös otetaan jäsenvaltiossa käyttöön, jäsenvaltion on toimitettava luettelo toimielimistä, joille edellä tarkoitettuja tietoja voidaan luovuttaa, sekä komissiolle että muille jäsenvaltioille. Komission tehtävänä on laatia kertomus siitä, miten säännös on pantu täytäntöön eri jäsenvaltioissa vuoden 2000 loppuun mennessä. Voimassa oleva rahoitustarkastuslain 19 § kattaa direktiivin 4 artiklassa tarkoitettut tilanteet ja on sovellettavuudeltaan sitä ankarampi.

Direktiivin 4 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaan luottamuksellisia tietoja voidaan lisäksi luovuttaa toimiluvan saaneille ja viranomaisvalvonnan alaisena toimiville selvitysyhteisöille tai niitä vastaaville toimielimille, mikäli tällaiset tiedot ovat omiaan edesauttamaan sanotunlaisen toimielimen tehtävien asianmukaista hoitamista markkinaosapuolten väärinkäytösten ehkäisemiseksi tai niistä aiheutuneiden seuraamusten pitämiseksi vähäisenä. Tietoja ei saa ilmaista ilman tiedot antaneen viranomaisen nimenomaista suostumusta. Säännös on luonteeltaan pakottava, sillä siinä todetaan, että viranomaisella on oikeus tiettyjen edellytysten vallitessa luovuttaa

siinä tarkoitettut tiedot. Sitä sovelletaan luottolaitoksiin, sijoituspalveluyrityksiin ja sijoitusrahastotoimintaan. Selvitysyhteisötoiminta ei ole Suomessa toistaiseksi luvanvaraista elinkeinotoimintaa. Sitä ei näin ollen myöskään valvota. Hallituksen on tarkoitus antaa eduskunnalle esitys, jossa ehdotetaan selvitysyhteisötoiminnan asettamista toimiluvanalaiseksi toiminnaksi ja sen saatamista rahoitustarkastuksen valvontaan. Direktiivin 4 artiklan 6 ja 7 kohdan täytäntöönpanoon on asianmukaista ottaa kantaa vasta tässä yhteydessä.

Edellä kuvatun lisäksi 4 artiklan 7 kohdassa muutetaan sijoitusrahastodirektiiviä. Säännöksen mukaan kaikki toimivaltaisen viranomaisen palveluksessa olevat tai sen palveluksessa olleet henkilöt sekä tällaisen viranomaisen valtuutuksella toimivat tilintarkastajat ja muut asiantuntijat ovat salassapitovelvollisia luottamuksellisista tiedoista, jotka he ovat saaneet tehtävänsä suorittaessaan. Tällaiset tiedot voidaan kuitenkin ilmaista sellaisena tiivistelmänä tai koosteena, jonka perusteella valvottavaa ei ole mahdollista tunnistaa. Säännös ei estä rikosoikeudellisten säännösten soveltamista. Rahoitustarkastuksen palveluksessa olevien tai sen palveluksessa olleiden sekä sen toimeksiannosta tehtävää suorittavien henkilöiden salassapitovelvollisuudesta säädetään rahoitustarkastuslain 18 §:ssä. Se kattaa sijoitusrahastotoiminnan ohella kaikki Rahoitustarkastuksen valvottavat. Tältä osin direktiivi ei edellytä muutosta kansalliseen lainsäädäntöön.

Luottamuksellisia tietoja voidaan salassapitovelvollisuuden puitteissa luovuttaa muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille nykyiseen tapaan. Lisäksi jäsenvaltioilla on oikeus tehdä yhteistyösopimuksia tietojen vaihtamisesta ETA-alueeseen kuuluttomien valtioiden kanssa. Edellytyksenä kuitenkin on, että tässä direktiivissä säädetystä salassapitovelvollisuudesta ei tehdä poikkeuksia tällaisissa sopimuksissa. Oikeus tietojen luovuttamiseen ja edellä tarkoitettujen sopimusten solmimiseen sisältyy rahoitustarkastuslain 19 §:än. Säännös koskee myös rahastoyhtiöitä ja sijoitusrahastoja, joten direktiivi ei aiheuta toimenpiteitä myöskään tältä osin.

Viranomaiselle luovutettujen tietojen käytötarkoitusta on rajoitettu direktiivissä. Sen mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää saamiaan luottamuksellisia tietoja ainoastaan myöntäessään rahastoyhtiölle toi-

miluvan sekä toimiluvan epäämistä koskevan valitusmenettelyn yhteydessä. Tietoja voidaan myös käyttää rahastoyhtiön liiketoiminnan, hallinto- ja kirjanpitoimenetelmien sekä sisäisen tarkastuksen menetelmien valvonassa. Lisäksi tietojen käyttäminen on sallittua määrättäessä rahastoyhtiölle lakiin perustuvia seuraamuksia sekä toimivaltaisen viranomaisen hallinnollista päätöstä koskevan muutoksenhakumenettelyn yhteydessä.

Tietoja voidaan myös vaihtaa useamman kansallisen toimivaltaisen viranomaisen kesken. Tietojenvaihto on edelleen sallittua jäsenvaltiossa toimivien tai jäsenvaltiosta toiseen toimivien viranomaisten ja rahoitusmarkkinavalvonta-, vakuutusvalvonta- ja muiden rahoituslaitosten virallisesta valvonnasta ja rahoitusmarkkinoiden muusta valvonnasta vastaavien viranomaisten välillä. Tällaisia tietoja voidaan luovuttaa salassapitovelvollisuuden puitteissa edellä tarkoitetuille viranomaisille, jotka valvovat selvitystila- ja konkurssimenettelyjä, vastaavat lakisääteisten tilintarkastajien hyväksymisestä ja näiden valvonnasta. Rahastoyhtiöitä koskevia tietoja voidaan vielä luovuttaa sellaisille valtion keskushallintoon kuuluville toimielimille, jotka vastaavat sijoitusrahastojen, sijoituspalveluyritysten, luottolaitosten ja vakuutusyritysten valvontalainsäädännöstä. Toimielimiin rinnastetaan myös niiden toimeksiannosta toimivat tarkastajat. Tietojen luovuttaminen edellyttää, että se on tarpeellista toiminnan vakauden valvomisessa. Luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä koskevia yhtiöoikeuden noudattamisen seurantaan ja rikkomusten tutkimiseen liittyviä tietoja sekä luottolaitoksia koskevia selvitysyhteisölle luovutettavia tietoja ei kuitenkaan saada toimittaa tällaisille toimielimille taikka niihin rinnastettaville henkilöille muutoin kuin tiedot antaneen viranomaisen nimenomaisella suostumuksella. Tällainen tietojen luovuttamista koskeva säännös sisältyy rahoitustarkastuslain 19 §:än. Pykälän säännös on direktiivin edellyttämää sääntelyä ankarampi. Sen perusteella tietoja voidaan luovuttaa kulloinkin tarkoitettujen viranomaisen tehtävien hoitamiseksi ja se kattaa kaikki rahoitustarkastuksen valvottavat.

Direktiivin 5 artiklan mukaan rahoitusalan yrityksen tilintarkastajan on oma-aloitteisesti ilmoitettava valvontaviranomaiselle, jos hän tehtävänsä suorittaessaan havaitsee tarkastettavassa yrityksessä sellaisia seikkoja tai päätöksiä, jotka saattavat esimerkiksi johtaa

olennaiseen säännösten vastaiseen tilanteeseen, toiminnan jatkumisen vaarantumiseen tai tilinpäätöksen vahvistamatta jättämiseen. Tilintarkastaja on myös velvollinen ilmoittamaan havainnoistaan, jotka hän on tehnyt, ja päätöksistä, jotka hän on saanut tietoonsa suorittaessaan edellä tarkoitettua tehtävää yrityksessä, jolla on merkittävä sidonnaisuus siihen rahoitusalan yritykseen, jossa hän toimii tilintarkastajana. Vilpittömässä mielessä ilmaistuista tiedoista ei aiheudu tiedot viranomaiselle ilmaiseelle artikkelissa tarkoitettulle henkilölle seuraamusvastuusta. Sääntely on pakottavaa ja koskee luottolaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä ja sijoitusrahastotoimintaa.

3. Esityksen tavoite ja ehdotetut muutokset

3.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on direktiivin säännösten saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä. Lisäksi tarkoituksenmukaisuussyistä sijoitusrahastodirektiivin 3 artiklan täytäntöönpanosta huolehditaan tässä yhteydessä.

3.2 Ehdotetut muutokset

Laki luottolaitostoiminnasta

Luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivin mukainen merkittävän sidonnaisuuden määritelmä. Merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan tilannetta, jossa luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön tai kahden oikeushenkilön välillä on vähintään 20 prosentin omistukseen tai siihen rinnastettavaan määräämisvaltaan perustuva sidonnaisuus. Luottolaitoksen merkittävät sidonnaisuudet eivät saa estää tai olennaisesti vaikeuttaa luottolaitoksen valvontaa.

Lain 11 §:ssä oleviin toimiluvan myöntämisedellytyksiin ehdotetaan lisättäväksi, että luottolaitoksen merkittävät sidonnaisuudet eivät saa estää luottolaitoksen tehokasta valvontaa ja että luottolaitoksen hallinnollisen päätoimipaikan eli pääkonttorin on sijaittava Suomessa. Luottolaitoksen on täytettävä toimiluvan myöntämisedellytykset myös sen toiminnan aikana. Jos luottolaitos ei täytä toimiluvan myöntämisedellytyksiä, luottolai-

toksen toimilupa voidaan peruuttaa.

Lain 17 §:än ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka velvoittaa luottolaitosta toimittamaan rahoitustarkastukselle selvitykset merkittävistä sidonnaisuuksista ja niissä tapahtuneista muutoksista.

Laki sijoituspalveluyrityksistä

Sijoituspalveluyrityksistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivin mukainen merkittävän sidonnaisuuden määritelmä. Koska merkittävän sidonnaisuuden käsite on direktiivissä määritetty yhdenmukaisesti sekä luottolaitoksille että sijoituspalveluyrityksille, myös direktiivin sääntelyn kansallisen täytäntöönpanon on oltava yhdenmukainen. Tästä syystä laissa ehdotetaan viitattavaksi luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ehdotettavaan merkittävän sidonnaisuuden määritelmään.

Lain 10 §:ssä säädettyjä toimiluvan myöntämisedellytyksiä ehdotetaan täydennettäväksi kahdella tavalla. Yhtäältä ehdotuksessa pyritään varmistamaan se, että sijoituspalveluyrityksen merkittävät sidonnaisuudet eivät estä sijoituspalveluyrityksen tehokasta valvontaa. Toisaalta sijoituspalveluyrityksen päätoimipaikkaa koskeva sääntely ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ehdotetun muutoksen kanssa. Ehdotuksen mukaan sijoituspalveluyrityksen hallinnollisen päätoimipaikan sijasta sen pääkonttorin on sijaittava Suomessa.

Sijoituspalveluyrityksistä annettuun lakiin ehdotetaan lisäksi sijoituspalveluyritykselle velvollisuutta ilmoittaa edellä tarkoitetut merkittävät sidonnaisuudet rahoitustarkastukselle. Sijoituspalveluyritys ei saa aloittaa toimintaansa ennen sanotun ilmoituksen tekemistä. Annetuissa tiedoissa tapahtuneet muutokset on välittömästi ilmoitettava rahoitustarkastukselle. Siirtymäsäännöksen perusteella myös lain voimaantullessa toimiluvan perusteella sijoituspalvelua Suomessa ammatillisesti tarjoavien sijoituspalveluyritysten on ilmoitettava merkittävät sidonnaisuudet rahoitustarkastukselle.

Sijoitusrahastolaki

Direktiivin aiheuttamat muutokset sijoitusrahastodirektiiviin poikkeavat osittain luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin sovellettavista säännöksistä. Direktiivi ei velvoita jäsenvaltioita sääntelemään sijoitusrahastojen

tai rahastoyhtiöiden merkittävien sidonnaisuuksien ilmoittamisesta tai niiden merkityksestä toimilupaharkinnan yhteydessä. Valvontaa koskeva sääntely puolestaan sisältyy rahoitustarkastuslakiin ehdotettuihin tarkistuksiin. Direktiivi ei sellaisenaan aiheuta velvollisuutta muuttaa voimassa olevaa sijoitusrahastolakia.

Sijoitusrahastodirektiivin 3 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on vaadittava, että yhteissijoitusyrityksen hallinnollinen päätoimipaikka on samassa jäsenvaltiossa kuin sen sääntömääräinen kotipaikka. Koska direktiivin 95/26/EY täytäntöönpanon valmistelu oli kesken, kun sijoitusrahastolain muuttamista koskeva hallituksen esitys (HE 59/1996 vp) annettiin eduskunnalle kevätsuntokaudella 1996 ja vaikka sanotun esityksen tarkoituksena oli panna täytäntöön mahdolliset sijoitusrahastodirektiivin täytäntöönpanossa ilmenneet puutteet, 3 artiklan täytäntöönpano katsottiin tarkoituksenmukaiseksi järjestää direktiivin 95/26/EY täytäntöönpanon yhteydessä. Näin voidaan varmistua direktiivin sääntelyn yhdenmukaisesta toteuttamisesta rahoitusmarkkinalainsäädännössä. Tämän vuoksi sijoitusrahastolaissa ehdotetaan säädettäväksi, että rahastoyhtiön pääkonttorin on sijaittava Suomessa.

Rahoitustarkastuslaki

Rahoitustarkastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan rahoitustarkastuslain 2 §:ssä tarkoitetun valvottavan tilintarkastajan on ilmoitettava rahoitustarkastukselle, jos hän suorittaessaan tehtäväänsä havaitsee sellaisia vakavia puutteita tai epäkohtia valvottavan toiminnassa, joilla voi olla olennaista merkitystä yhtiön toiminnan jatkumisen kannalta. Sama koskee vastaavia seikkoja, jotka tilintarkastaja on saanut tietoonsa suorittaessaan tilintarkastajan tehtävää sellaisessa yhteisössä, jolla on määräämisvalta valvottavassa. Säännöstä sovelletaan kaikkiin rahoitustarkastuksen valvottaviin.

Lain 19 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jolla laajennetaan niiden viranomaisten piiriä, joille rahoitustarkastus voi luovuttaa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja. Tällaisia olisivat viranomaiset, jotka valvovat valvottavien selvitystila- ja konkurssimenettelyjä sekä vastaavat valvottavien lakisääteisten tilintarkastajien hyväksymisestä ja näiden valvonnasta.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on tehostaa rahoitusalan yritysten valvontaa. Esityksellä ei ole suoranaisia valtiontaloudellisia, organisatorisia eikä henkilöstöön liittyviä vaikutuksia. Esitys laajentaa tilintarkastajien tehtäviä ja vaikuttaa siten myös heidän asemaansa.

5. Asian valmistelu

Luottolaitostoiminnasta annetun lain sekä rahoitustarkastuslain muutosehdotukset on valmisteltu valtiovarainministeriön 30 päivänä tammikuuta 1995 asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä on valmistella Euroopan Unionin uusimmasta sekundäärilainsäädännöstä sekä muusta havaitusta tarkistamistarpeesta aiheutuvat muutos- ja täsmennysehdotukset luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin (1607/93) ja ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annettuun lakiin (1608/93) sekä muuhun kysymykseen tulevaan rahoitusmarkkinoita koskevaan lainsäädäntöön. Sijoituspalveluyrityksistä annettuun lakiin ja sijoitusrahastolakiin ehdotettavat muutokset on valmisteltu virkamiestyönä valtiovarainministeriössä

työryhmän luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin tehtyjen muutosehdotusten pohjalta. Ehdotukset poikkeavat toisistaan lakiteknisistä, mutta eivät kuitenkaan sisällön osalta. Valmistelun aikana valtiovarainministeriö on ollut yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriöön.

Esitystä laadittaessa on otettu huomioon sosiaali- ja terveysministeriön samansisältöisestä esityksestä saadut lausunnot. Lisäksi valtiovarainministeriö pyysi lakiehdotuksesta kesällä 1996 lausuntoa 10 eri viranomaiselta ja järjestöltä. Niistä lausunnon antoivat Arvopaperivälittäjien Yhdistys r.y., HTM-tilintarkastajat ry, kauppa- ja teollisuusministeriö, Keskuskauppakamari, KHT-yhdistys, oikeusministeriö, Osuuspankkien Keskusliitto, Rahoitustarkastus, Suomen Pankki, Suomen Pankkiyhdistys ja Suomen Sijoitusrahastoyhdistys r.y.

6. Muut esitykseen vaikuttavat seikat

Direktiivin voimaansaattamisesta vakuutusyrityksiä koskevaan lainsäädäntöön hallitus on antanut eduskunnalle erikseen esityksen laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta (HE 91/1996 vp).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki luottolaitostoiminnasta

4 a §. Merkittävä sidonnaisuus. Luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a §, joka sisältää direktiivin 2 artiklan mukaisen määritelmän merkittävästä sidonnaisuudesta. Merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan omistukseen tai siihen rinnastettavaan määräämisvaltaan perustuvaa mahdollisuutta vaikuttaa yhteisön hallintoon ja toimintaan.

Pykälän 1 momentin mukaan merkittävä sidonnaisuus syntyy, kun luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö suoraan tai välillisesti omistaa vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeista taikka sen jäsen- tai yhtiöosuuksista. Merkittävä sidonnaisuus syntyy myös silloin, kun luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on suoraan tai välillisesti vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön

osakkeiden tai jäsen- taikka yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä. Äänimäärän hallinta voi perustua omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen. Merkittävä sidonnaisuus voi perustua myös luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön oikeuteen suoraan tai välillisesti nimittää taikka erottaa vähintään yksi viidesosa jonkin oikeushenkilön hallituksen tai siihen verrattavan toimielimen jäsenistä taikka sellaisen toimielimen jäsenistä, jolla on tämä oikeus, ja nimittämisen tai erottamisen oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin edellä tarkoitettu äänimäärä.

Välillisestä omistuksesta on kysymys esimerkiksi tilanteessa, jossa luonnollisella henkilöllä on yli 50 prosentin määräämisvalta johonkin osakeyhtiöön ja tämä osakeyhtiö omistaa 20 prosenttia luottolaitoksen osakkeista. Tällöin luonnollinen henkilö omistaa välillisesti 20 prosenttia luottolaitoksen osak-

keista. Sen lisäksi, että merkittävä sidonnaisuus on osakeyhtiön ja luottolaitoksen välillä omistuksen perusteella, se muodostuu välillisen omistuksen perusteella myös kyseisen luonnollisen henkilön ja luottolaitoksen välille.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että merkittävä sidonnaisuus muodostuu myös, kun luonnollisella henkilöllä on yhdessä jonkin hänen lähipiiriinsä kuuluvan henkilön kanssa 1 momentissa tarkoitettu omistus, äänimäärä tai nimittämis- taikka erottamisoikeus. Yhdessä omistaminen ei edellytä yhteisomistusta, vaan kukin voi omistaa osuutensa yksinään. Henkilön lähipiiriin kuuluvat hänen aviopuolisonsa, hänen kanssaan avioliitonomaisissa olosuhteissa elävä henkilö, häneen etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen taikka tällaisen henkilön aviopuoliso tai tällaisen henkilön kanssa avioliitonomaisissa suhteissa elävä henkilö. Lähipiiriin kuuluu myös sellainen henkilö, johon ensiksi mainittu on merkittävässä taloudellisessa riippuvuussuhteessa, kuten esimerkiksi holhous- tai merkittävässä velkasuhteessa.

Pykälän 3 momentin mukaan merkittävä sidonnaisuus on myös niiden oikeushenkilöiden välillä, jotka ovat määräysvaltasuhteesta johtuen pysyvästi sidoksissa yhteen ja samaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön. Tässä tarkoitettua tilanteesta on kysymys esimerkiksi silloin, kun luottolaitoksessa määräysvaltaa käyttävällä luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on luottolaitoksen lisäksi määräysvalta myös muussa yhtiössä. Tällaisen yhtiön ja luottolaitoksen välillä on myös merkittävä sidonnaisuus.

On kuitenkin huomattava, että merkittävän osuuden hankkimista yhtiön pääomasta ei sellaisenaan pidetä osoituksena haitallisesta valvontaan vaikuttavasta merkittävästä sidonnaisuudesta. Mikäli omistusyhteys on hankittu ainoastaan väliaikaiseksi sijoitukseksi, jonka perusteella ei ole mahdollista vaikuttaa yrityksen rakenteeseen tai rahoituspolitiikkaan, merkittävän sidonnaisuuden ei voida katsoa toteutuneen direktiivissä tarkoitettulla tavalla.

11 §. *Toimiluvan myöntäminen.* Pykälän 1 momenttiin lisätään toimiluvan myöntämisedellytyksiä. Säännöksen tarkoituksena on antaa valtiovarainministeriölle mahdollisuus evätä luottolaitoksen toimilupahakemus, jos luottolaitoksen ja luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön välinen merkittävä sidon-

naisuus on sellainen, että sen voidaan katsoa estävän viranomaisia suorittamasta valvonta-tehtäväänsä tehokkaasti. Vastaavasti luottolaitoksen toimilupahakemus evätään, jos luottolaitoksen hallinnollinen päätoimipaikka eli pääkonttori ei ole Suomessa. Luottolaitoksen on täytettävä jatkuvasti toimiluvan myöntämisedellytykset. Lain 12 §:n mukaan luottolaitoksen toimilupa voidaan peruuttaa, jos luottolaitos ei enää täytä toimiluvan myöntämisedellytyksiä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan luottolaitokselle ei myönnetä toimilupaa, jos luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön ja luottolaitoksen välillä olevan merkittävän sidonnaisuuden arvioidaan estävän luottolaitoksen tehokasta valvontaa. Ehdotettu säännös perustuu direktiivin 2 artiklaan.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan toimilupaa ei myöskään myönnetä silloin, kun luottolaitokseen merkittävässä sidonnaisuudessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovelletaan ETA-alueeseen kuulumattoman valtion lainsäädäntöä ja voidaan esimerkiksi toimintasuunnitelmassa annettujen tai muutoin saatujen tietojen perusteella arvioida, että sanottu lainsäädäntö tai sen täytäntöönpanoon liittyvät seikat estävät luottolaitoksen valvontaa. Ehdotettu säännös perustuu direktiivin 2 artiklaan.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan luottolaitoksen pääkonttorin on sijaittava Suomessa. Tällä vaatimuksella tarkoitetaan sitä, että luottolaitoksen hallinnollinen päätoimipaikka sijaitsee Suomessa ja että luottolaitosta myös tosiasiallisesti johdetaan Suomesta. Ehdotettu säännös perustuu direktiivin 3 artiklaan.

17 §. *Rahoitustarkastukselle toimitettavat tiedot.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 kohta. Pykälässä säädetään siitä, mitä tietoja rahoitustarkastukselle on toimitettava ennen toiminnan aloittamista sekä näissä tiedoissa tapahtuneiden muutosten ilmoittamisesta. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi uusi kohta, jossa luottolaitokselle asetetaan velvollisuus toimittaa rahoitustarkastukselle selvitykset merkittävistä sidonnaisuuksista ennen toiminnan aloittamista. Pykälän 2 momentin säännös velvoittaa luottolaitoksen ilmoittamaan rahoitustarkastukselle merkittävässä sidonnaisuuksissa tapahtuneista muutoksista. Ehdotettu säännös perustuu direktiivin 2 artiklaan.

Siirtymäsäännös. Lakiin on tarpeen siirtymäsäännös sellaisia luottolaitoksia varten,

joilla lain voimaan tullessa on toimilupa. Tällaisen luottolaitoksen on toimitettava 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu selvitys rahoitustarkastukselle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on myös täydennettävä lain vaatimusten mukaisesti.

1.2. Laki sijoituspalveluyrityksistä

6 a §. *Merkittävä sidonnaisuus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 a §, jossa viitattaisiin luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ehdotettuun uuteen 4 a §:än. Viimeksi mainittu pykälä puolestaan sisältää direktiivin mukaisen määritelmän merkittävästä sidonnaisuudesta (2 art.). Viittaus on perusteltu sen vuoksi, että merkittävä sidonnaisuus määritetään direktiivissä yhdenmukaisesti sekä luottolaitosten että sijoituspalveluyritysten osalta.

10 §. *Toimiluvan myöntäminen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sijoituspalveluyrityksen toimiluvan myöntämisedellytyksiä tarkennetaan 6 a §:ssä tarkoitusta merkittävästä sidonnaisuudesta sijoituspalveluyrityksen valvonalle aiheutuvien mahdollisten ongelmien vähentämiseksi. Ehdotus tarkoittaa sitä, että toimiluvan myöntävä viranomainen voi evätä sijoituspalveluyrityksen toimilupahakemuksen, jos sijoituspalveluyrityksen merkittävän sidonnaisuuden katsotaan olevan omiaan estämään viranomaisia suorittamasta valvontatehtäväänsä tehokkaasti. Valvontatehtävän tehokkaan suorittamisen voi ehdotuksen mukaan estää joko merkittävä sidonnaisuus sellaisenaan tai sijoituspalveluyritykseen merkittävässä sidonnaisuussuhteessa olevaan sovellettavat ETA-alueen ulkopuolisen valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset.

Sijoituspalveluyritykseen sovellettavan lainsäädännön vaikutusta suhteessa tehokkaaseen valvontaan voidaan arvioida esimerkiksi toimintasuunnitelmassa annetuista tiedoista. Lainsäädännön vaikutusten lisäksi on huomiota kiinnitettävä myös sovellettavan lainsäädännön täytäntöönpanon aiheuttamiin vaikeuksiin.

Terminologisista syistä ja rahoitusmarkkinalainsäädännön yhdenmukaistamiseksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan korvattavaksi sanat hallinnollinen päätoimipaikka sanalla pääkonttori. Tällä vaatimuksella tar-

koitetaan sitä, että sijoituspalveluyrityksen hallinnollinen päätoimipaikka sijaitsee Suomessa ja että sijoituspalveluyritystä myös tosiasiallisesti johdetaan Suomesta. Tämä ei asiallisesti muuta sääntelyä, mutta pyrkii estämään mahdolliset tulkintaepäselvyydet. Pykälään ehdotetut säännökset perustuvat direktiiviin (2 ja 3 art.)

15 a §. *Merkittävän sidonnaisuuden ilmoittaminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 15 a §, jossa säännellään 6 a §:ssä tarkoitettua merkittävän sidonnaisuuden ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle. Toimilupahakemuksen yhteydessä sanottu ilmoitus on tullut jo tehdä valtioneuvostolle. Ilmoituksen tekee sijoituspalveluyritys ja se on tehtävä ennen kuin sijoituspalveluyritys aloittaa toimiluvassa tarkoitetun toimintansa.

Jotta säännösten jatkuvaa noudattamista voitaisiin valvoa tehokkaasti ja jotta toimilupaviranomainen voisi ryhtyä olosuhteiden edellyttämiin toimenpiteisiin viime kädessä peruuttamalla sijoituspalveluyrityksen toimiluvan, pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että 1 momentissa tarkoitetut muutokset on välittömästi ilmoitettava rahoitustarkastukselle. Ehdotus perustuu direktiiviin (3 art.)

Voimaantulosäännös. Lakiin ehdotetaan voimaantulosäännöstä, jotta myös sellaiset sijoituspalveluyritykset, jotka lain voimaan tullessa tarjoavat sijoituspalvelua myönnetyn toimilupansa perusteella, olisivat velvollisia antamaan selvityksen merkittävistä sidonnaisuuksistaan rahoitustarkastukselle. Yhdenmukaisuuden vuoksi siirtymäajaksi ehdotetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain kanssa kolmea kuukautta lain voimaantulosta. Lisäksi lain voimaantullessa vireillä olevat toimilupahakemukset on ehdotuksen mukaan täydennettävä lain vaatimusten mukaisesti.

1.3. Sijoitusrahastolaki

10 §. Direktiivin säännökset eivät suoraan edellytä muutoksia sijoitusrahastolakiin. Sijoitusrahastodirektiivin täytäntöönpanon täydentäminen eräiltä osin on kuitenkin katsottu tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa tämän ehdotuksen yhteydessä. Tämä johtuu siitä, että sijoitusrahastodirektiivissä, kuten direktiivissä sekä jo voimaansaatetussa sijoituspalveludirektiivissä, jäsenvaltiot veloitetaan huolehtimaan siitä, että toimiluvan saaneen rahoitusmarkkinoilla toimivan edellä maini-

tuissa direktiiveissä tarkoitetun yhteisön pääkonttorin on sijaittava toimiluvan myöntävässä jäsenvaltiossa. Rahoitusmarkkinalainsäädännön yhtenäisen tulkinnan varmistamiseksi sijoitusrahastodirektiivin 3 artikla ehdotetaan pantavaksi täytäntöön edellyttämällä, että rahastoyhtiön pääkonttorin on sijaittava Suomessa. Vastaavaa vaatimusta on ehdotettu luottolaitostoiminnasta annetun lain 17 §:n 1 momentin 4 kohtaan ja sellainen ilmenee myös nyt muutettavaksi ehdotetusta sijoituspalvelulain 10 §:n 1 momentista. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa se, ettei rahoitusalan yritys valitse yhden jäsenvaltion oikeusjärjestelmää kiertääkseen toisessa jäsenvaltiossa voimassa olevat ankarimmat vaatimukset, vaikka se harjoittaa tai sen tarkoituksena on harjoittaa toimintaansa viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa.

1.4. Rahoitustarkastuslaki

11 a §. *Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädetään valvottavan tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuudesta rahoitustarkastukselle. Säännöksen tarkoituksena on, että rahoitustarkastus saa viipymättä ja suoraan valvottavan tilintarkastajalta ilmoituksen, jos tilintarkastaja tehtävässään saa tietoonsa puutteita tai epäkohtia, joilla saattaa olla haitallisia vaikutuksia valvottavan toimintaan.

Pykälän 1 momentin mukaan valvottavan tilintarkastajan on ilmoitettava rahoitustarkastukselle sellaisista seikoista tai päätöksistä, joiden voidaan katsoa olennaisesti rikkoavan valvottavaa itseään tai sen toimintaa koskevia lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä taikka vaarantavan valvottavan toiminnan jatkumiseen. Tilintarkastajan on myös ilmoitettava rahoitustarkastukselle sellaisista seikoista ja päätöksistä, jotka tilintarkastuskertomuksessa johtavat muistutuksen tai tilinpäätöksen vahvistamatta jättämistä koskevan lausuman esittämiseen. Tilintarkastuskertomuksessa esitettävästä muistutuksesta säädetään yleisesti tilintarkastuslain 19 §:n 2 momentissa ja luottolaitosten osalta erikseen luottolaitostoiminnasta annetun lain 46 §:n 3 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan ilmoittamisvelvollisuus koskisi myös niitä tapauksia, joissa valvottavan tilintarkastaja saa tietoonsa edellä tarkoitettuja seikkoja ja päätöksiä suorittaessaan tehtävänsä valvottavan kans-

sa samaan konsolidointiryhmään tai konserniin kuuluvassa yrityksessä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädetäväksi siitä, ettei vilpittömässä mielessä toiminut tilintarkastaja joudu korvausvastuuseen pykälässä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden noudattamisesta, vaikka siitä aiheutuisi taloudellista vahinkoa. Toisaalta jos tilintarkastaja jättää ilmoittamatta rahoitustarkastukselle 1 momentissa mainituista seikoista tai päätöksistä ja siitä aiheutuu vahinkoa, laiminlyönnistä saattaa seurata tilintarkastajalle vahingonkorvausvelvollisuus.

Tilintarkastuslain 37 §:n 2 momentista muun muassa johtuu, että valvottavan tilintarkastaja voi muissakin kuin tässä pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa antaa valvottavaa koskevia tietoja rahoitustarkastukselle. Vastaavasti rahoitustarkastuksella on rahoitustarkastuslain 11 §:n 3 momentin perusteella oikeus saada tilintarkastajalta valvottavaa koskevia tietoja.

Ehdotettua ilmoittamisvelvollisuutta pidetään tärkeänä. Tilintarkastajan erottamista pelkästään sen vuoksi, että hän on noudattanut laissa säädettyä ilmoittamisvelvollisuutta, voidaan pitää hyvän tavan vastaisena menettelynä. Muun muassa tästä syystä rahoitustarkastuksen tulisi valvontaviranomaisena ryhtyä selvittämään asiaa, jos näin tapahtuu.

Ehdotettu uusi säännös perustuu direktiivin 5 artiklaan.

19 §. *Tietojenanto-oikeus.* Pykälässä säädetään rahoitustarkastuksen tietojenanto-oikeudesta. Rahoitustarkastuksella on 18 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa tarpeellisia tietoja muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavaa tehtävää kuin rahoitustarkastus, sekä valtion vakuusrahastolle, esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle taikka muulle lain mukaan tiedon saantiin oikeutetulle viranomaiselle niiden tehtävien hoitamiseksi.

Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan direktiivin 4 artiklan periaatteita. Ehdotuksessa laajennetaan niiden viranomaisten piiriä, joille rahoitustarkastus voi luovuttaa tarkastussalaisuuden alaisia tietoja. Artiklan 4 kohdassa mainittu keskuspankki sisältyy jo nykyisinkin käsitteeseen muu rahoitusmarkkinoita valvova viranomaisen, joten direktiivin tarkoittamia tietoja voidaan jo nykyisen säännöksen nojalla luovuttaa Suomen Pankille.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi viranomaiset, jotka valvovat rahoitustarkastuksen valvottavien selvitystila- tai konkurssimenetelyyn osallisina olevia toimielimiä (direktiivin 4 artiklan 2 kohta) tai jotka vastaavat rahoitusalan yritysten tilintarkastajien valvonnasta (direktiivin 4 artiklan 2 kohta). Tässä tarkoitettuina viranomaisina toimivat Suomessa lähinnä konkurssiasiamies ja tilintarkastuslaissa mainittu valtion tilintarkastuslautakunta.

Tietojen luovuttaminen toisen ETA-alueeseen kuuluvan valtion viranomaiselle tapahtuu valvontaviranomaisten välityksellä. Rahoitustarkastus saa käyttää muiden ETA-

alueeseen kuuluvien valtioiden valvontaviranomaisilta saamia tietoja vain valvonta-tehtävänsä suorittamiseen sekä niihin tarkoituksiin, joita varten nämä viranomaiset ovat antaneet suostumuksensa.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luottolaitostoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1607/93) 11 §:n 1 momentti ja 17 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, sekä

lisätään lakiin uusi 4 a § ja 17 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta seuraavasti:

4 a §

Merkittävä sidonnaisuus

Tässä laissa merkittäväällä sidonnaisuudella tarkoitetaan sidossuhdetta, joka syntyy, kun:

1) luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö suoraan tai välillisesti omistaa vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeista, jäsenosuuksista tai yhtiöosuuksista;

2) luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on suoraan tai välillisesti vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeiden, jäsenosuuksien tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänimäärä perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; tai

3) luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on suoraan tai välillisesti oikeus nimittää tai erottaa vähintään yksi viidesosa jonkin oikeushenkilön hallituksen tai siihen verrattavan toimielimen jäsenistä taikka sellaisen toimielimen jäsenistä, jolla on tämä

oikeus, ja nimittämis- tai erottamisoikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 2 kohdassa tarkoitettu äänimäärä.

Jos luonnollisella henkilöllä on 1 momentissa tarkoitettu omistus, äänimäärä taikka nimittämis- tai erottamisoikeus yhdessä aviopuolionsa tai hänen kanssaan avioliitonomaisissa olosuhteissa elävän henkilön kanssa, häneen etenevässä tai takenevassa polvessa olevan sukulaisensa taikka tällaisen henkilön aviopuolison tai tällaisen henkilön kanssa avioliitonomaisissa suhteissa elävän henkilön kanssa taikka häneen muutoin merkittävässä taloudellisessa riippuvuussuhteessa olevan henkilön kanssa, on myös luonnollisen henkilön, hänen kanssaan edellä tässä momentissa tarkoitetuissa olosuhteissa elävän henkilön ja 1 momentissa tarkoitettujen yhteisön tai muun oikeushenkilön välillä merkittävä sidonnaisuus.

Merkittävä sidonnaisuus syntyy myös kahden tai useamman sellaisen oikeushenkilön välille, jotka ovat saman luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön määräysvallassa.

11 §

Toimiluvan myöntäminen

Luottolaitokselle on myönnettävä toimilupa, jos saadun selvityksen perusteella voidaan varmistua, että:

1) luottolaitoksen omistajien ja hallinto-henkilöiden luotettavuuden ja sopivuuden perusteella luottolaitosta tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisen liikeperiaatteiden mukaisesti;

2) luottolaitoksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välillä oleva 4 a §:ssä tarkoitettu merkittävä sidonnaisuus ei estä luottolaitoksen tehokasta valvontaa;

3) luottolaitokseen merkittävässä sidonnaisuudessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset eivät estä luottolaitoksen tehokasta valvontaa; ja

4) luottolaitoksen pääkonttori sijaitsee Suomessa.

17 §

Rahoitustarkastukselle toimitettavat tiedot

Luottolaitos ei saa aloittaa toimintaansa

ennen kuin se on saanut toimiluvan ja toimitannut rahoitustarkastukselle:

3) hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan sekä tilintarkastajien ja varatilintarkastajien nimet ja tarvittavat muut tiedot;

4) isäntien tai hallintoneuvoston vahvistamat luottolaitoksen toimintaa ja hallintoneuvoston valitsemia tarkastajia koskevat yleiset ohjeet; sekä

5) selvityksen luottolaitoksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välisistä 4 a §:ssä tarkoitetuista merkittävistä sidonnaisuuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1996.

Luottolaitoksen, jolla tämän lain voimaan tullessa on toimilupa, on toimitettava tämän lain 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu selvitys rahoitustarkastukselle kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

2.

Laki**sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/96) 10 §:n 1 momentti sekä

lisätään lakiin uusi 6 a ja 15 a § seuraavasti:

6 a §

Merkittävä sidonnaisuus

Merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan tässä laissa, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 4 a §:ssä säädetään.

10 §

Toimiluvan myöntäminen

Toimilupa on myönnettävä suomalaiselle osakeyhtiölle, jolla on pääkonttori Suomessa, luotettava hallinto, riittävät taloudelliset toi-

mintaedellytykset ja joka täyttää muut tässä laissa asetetut vaatimukset, jollei saadun selvityksen perusteella voida pitää todennäköisenä, että sijoituspalveluyrityksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välillä oleva merkittävä sidonnaisuus tai tällaisessa sidonnaisuussuhteessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset estävät sijoituspalveluyrityksen tehokkaan valvonnan. Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä luotettavaa hallintoa koskevista vaatimuksista.

15 a §

Merkittävän sidonnaisuuden ilmoittaminen

Sijoituspalveluyritys ei saa aloittaa toimiluvassa tarkoitettua toimintaansa ennen kuin

se on toimittanut rahoitustarkastukselle selvityksen sijoituspalveluyrityksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välisestä 6 a §:ssä tarkoitetuista merkittävistä sidonnaisuuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneet muutokset on välittömästi ilmoitettava rahoitustarkastukselle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1996.

Sijoituspalveluyrityksen, jolla on tämän lain voimaan tullessa toimilupa tarjota sijoituspalvelua ammattimaisesti, on toimitettava tämän lain 15 a §:ssä tarkoitettu selvitys rahoitustarkastukselle kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

3.

Laki

sijoitusrahastolain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä toukokuuta 1987 annetun sijoitusrahastolain (480/87) 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetussa laissa (583/96) seuraavasti:

10 §

Rahastoyhtiölle, jolla on pääkonttori Suomessa ja jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset, on myönnettävä toimilupa, jos saadun selvityksen perusteella voidaan olettaa, että rahastoyhtiötä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapaperiaatteiden mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1996.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

4.

Laki

rahoitustarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun rahoitustarkastuslain (503/93) 19 §:n 1 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 11 a § seuraavasti:

11 a §

Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus

Valvottavan tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava rahoitustarkastukselle valvottavaa koskevasta seikasta tai päätöksestä, jonka hän on saanut tietoonsa tehtävänsä suorittaessaan ja jonka voidaan katsoa:

1) olennaisesti rikkovan valvottavaa tai sen toimintaa koskevia lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä;

2) vaarantavan valvottavan toiminnan jatkumisen; tai

3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa muistutukseen tai tilinpäätöksen vahvistamista koskevan kielteisen lausunnon esittämiseen.

Valvottavan tilintarkastaja on myös velvollinen ilmoittamaan rahoitustarkastukselle 1 momentissa tarkoitettusta seikasta tai päätöksestä, jonka hän saa tietoonsa suorittaessaan tehtävänsä valvottavan kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvassa yhteisössä taikka sellaisessa yhteisössä, jolla on kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitettu määräysvalta valvottavaan tai johon valvottavalla on edellä tarkoitettu määräysvalta.

Vilpittömässä mielessä toimineelle tilintarkastajalle ei aiheudu vastuuta tämän pykälän

mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

19 §

Tietojenanto-oikeus

Rahoitustarkastuksella on 18 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa tarpeellisia tietoja muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavaa tehtävää kuin rahoitustarkastus, valtion vakuusrahastolle, esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle taikka muulle lain mukaan tiedon saantiin oikeutetulle viranomaiselle niiden tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi rahoitustarkastuksella on oikeus antaa valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn osallisena olevien toimielinten valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn, ja valvottavan tilintarkastajan valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan tilintarkastajan valvontaan.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 1996.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Arja Aho

1.

Laki**luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luottolaitostoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1607/93) 11 §:n 1 momentti ja 17 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, sekä

lisätään lakiin uusi 4 a § ja 17 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 a §

Merkittävä sidonnaisuus

Tässä laissa merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan sidossuhdetta, joka syntyy, kun:

1) luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö suoraan tai välillisesti omistaa vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeista, jäsenosuuksista tai yhtiöosuuksista;

2) luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on suoraan tai välillisesti vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeiden, jäsenosuuksien tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänimäärä perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; tai

3) luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on suoraan tai välillisesti oikeus nimittää tai erottaa vähintään yksi viidesosa jonkin oikeushenkilön hallituksen tai siihen verrattavan toimielimen jäsenistä taikka sellaisen toimielimen jäsenistä, jolla on tämä oikeus, ja nimittämis- tai erottamisoikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 2 kohdassa tarkoitettu äänimäärä.

Jos luonnollisella henkilöllä on 1 momentissa tarkoitettu omistus, äänimäärä taikka nimittämis- tai erottamisoikeus yhdessä aviopuolionsa tai hänen kanssaan avioliitonomaisissa olosuhteissa elävän henkilön kanssa, häneen etenevässä tai takenevassa polvessa olevan sukulaisensa taikka tällaisen henkilön aviopuolison tai tällaisen henkilön kanssa avioliitonomaisissa suhteissa elävän henkilön kanssa taikka häneen muutoin merkittävässä taloudellisessa riippuvuussuhteessa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

olevan henkilön kanssa, on myös luonnollisen henkilön, hänen kanssaan edellä tässä momentissa tarkoitetuissa olosuhteissa elävän henkilön ja I momentissa tarkoitettun yhteisön tai muun oikeushenkilön välillä merkittävä sidonnaisuus.

Merkittävä sidonnaisuus syntyy myös kahden tai useamman sellaisen oikeushenkilön välille, jotka ovat saman luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön määräysvallassa.

11 §

Toimiluvan myöntäminen

Luottolaitokselle on myönnettävä toimilupa, jos omistajien ja hallintohenkilöiden luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen sekä muun selvityksen perusteella voidaan varmistua, että luottolaitosta tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisen liikeperiaatteiden mukaisesti.

11 §

Toimiluvan myöntäminen

Luottolaitokselle on myönnettävä toimilupa, jos saadun selvityksen perusteella voidaan varmistua, että:

1) luottolaitoksen omistajien ja hallintohenkilöiden luotettavuuden ja sopivuuden perusteella luottolaitosta tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisen liikeperiaatteiden mukaisesti;

2) luottolaitoksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välillä oleva 4 a §:ssä tarkoitettu merkittävä sidonnaisuus ei estä luottolaitoksen tehokasta valvontaa;

3) luottolaitokseen merkittävässä sidonnaisuudessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset eivät estä luottolaitoksen tehokasta valvontaa; ja

4) luottolaitoksen pääkonttori sijaitsee Suomessa.

17 §

Rahoitustarkastukselle toimitettavat tiedot

Luottolaitos ei saa aloittaa toimintaansa ennen kuin se on saanut toimiluvan ja toimitannut rahoitustarkastukselle:

3) hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan sekä tilintarkastajien ja varatilintarkastajien nimet ja tarvittavat muut tiedot; sekä

4) isäntien tai hallintoneuvoston vahvistamat luottolaitoksen toimintaa ja hallintoneuvoston valitsemia tarkastajia koskevat yleiset ohjeet.

17 §

Rahoitustarkastukselle toimitettavat tiedot

Luottolaitos ei saa aloittaa toimintaansa ennen kuin se on saanut toimiluvan ja toimitannut rahoitustarkastukselle:

3) hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan sekä tilintarkastajien ja varatilintarkastajien nimet ja tarvittavat muut tiedot;

4) isäntien tai hallintoneuvoston vahvistamat luottolaitoksen toimintaa ja hallintoneuvoston valitsemia tarkastajia koskevat yleiset ohjeet; sekä

5) selvityksen luottolaitoksen ja muun oi-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

keushenkilön tai luonnollisen henkilön välisistä 4 a §:ssä tarkoitetuista merkittävistä sidonnaisuuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1996.

Luottolaitoksen, jolla tämän lain voimaan tullessa on toimilupa, on toimitettava tämän lain 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu selvitys rahoitustarkastukselle kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantuloista.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

2.

Laki

sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/96) 10 §:n 1 momentti sekä lisätään lakiin uusi 6 a ja 15 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 a §

Merkittävä sidonnaisuus

Merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan tässä laissa, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 4 a §:ssä säädetään.

10 §

Toimiluvan myöntäminen

Toimilupa on myönnettävä suomalaiselle osakeyhtiölle, jolla on hallinnollinen päätoimipaikka Suomessa, luotettava hallinto, riittävät taloudelliset toimintaedellytykset ja joka täyttää muut tässä laissa asetetut vaatimukset. Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä luotettavaa hallintoa koskevista vaatimuksista.

10 §

Toimiluvan myöntäminen

Toimilupa on myönnettävä suomalaiselle osakeyhtiölle, jolla on pääkonttori Suomessa, luotettava hallinto, riittävät taloudelliset toimintaedellytykset ja joka täyttää muut tässä laissa asetetut vaatimukset, jollei saadun selvityksen perusteella voida pitää todennäköisenä, että sijoituspalveluyrityksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henki-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lön välillä oleva merkittävä sidonnaisuus tai tällaisessa sidonnaisuussuhteessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset estävät sijoituspalveluyrityksen tehokkaan valvonnan. Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä luotettavaa hallintoa koskevista vaatimuksista.

15 a §

Merkittävän sidonnaisuuden ilmoittaminen

Sijoituspalveluyritys ei saa aloittaa toimiluvassa tarkoitettua toimintaansa ennen kuin se on toimittanut rahoitustarkastukselle selvityksen sijoituspalveluyrityksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välisestä 6 a §:ssä tarkoitetuista merkittävistä sidonnaisuuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneet muutokset on välittömästi ilmoitettava rahoitustarkastukselle.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1996.*

Sijoituspalveluyrityksen, jolla on tämän lain voimaan tullessa toimilupa tarjota sijoituspalvelua ammattimaisesti, on toimitettava tämän lain 15 a §:ssä tarkoitettu selvitys rahoitustarkastukselle kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

3.

Laki**sijoitusrahastolain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä toukokuuta 1987 annetun sijoitusrahastolain (480/87) 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetussa laissa (583/96) seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Rahastoyhtiölle, jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset, on myönnettävä toimilupa, jos saadun selvityksen perusteella voidaan olettaa, että rahastoyhtiötä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketoimintaperiaatteiden mukaisesti.

Ehdotus

10 §

Rahastoyhtiölle, *jolla on pääkonttori Suomessa ja jonka taloudelliset toimintaedellytykset* ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset, on myönnettävä toimilupa, jos saadun selvityksen perusteella voidaan olettaa, että rahastoyhtiötä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapaperiaatteiden mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 1996.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

4.

Laki**rahoitustarkastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun rahoitustarkastuslain (503/93) 19 §:n 1 momentti sekä

lisätään lakiin uusi 11 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 a §

Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus

Valvottavan tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava rahoitustarkastukselle valvottavaa koskevasta seikasta tai päätöksestä, jonka hän on saanut tietoonsa tehtävänsä suorittaessaan ja jonka voidaan katsoa:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1) olennaisesti rikkovan valvottavaa tai sen toimintaa koskevia lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä;

2) vaarantavan valvottavan toiminnan jatkumisen; tai

3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa muistutukseen tai tilinpäätöksen vahvistamista koskevan kielteisen lausunnon esittämiseen.

Valvottavan tilintarkastaja on myös velvolinen ilmoittamaan rahoitustarkastukselle 1 momentissa tarkoitettua seikasta tai päätöksestä, jonka hän saa tietoonsa suorittaessaan tehtävänsä valvottavan kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvassa yhteisössä taikka sellaisessa yhteisössä, jolla on kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitettu määräysvalta valvottavaan tai johon valvottavalla on edellä tarkoitettu määräysvalta.

Vilpittömässä mielessä toimineelle tilintarkastajalle ei aiheudu vastuuta tämän pykälän mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

19 §

Tietojenanto-oikeus

Rahoitustarkastuksella on 18 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa tietoja muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavaa tehtävää kuin rahoitustarkastus sekä valtion vakuusrahastolle, esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle taikka muulle lain mukaan tiedon saantiin oikeutetulle viranomaiselle niiden tehtävien hoitamiseksi *tarpeellisia tietoja*.

19 §

Tietojenanto-oikeus

Rahoitustarkastuksella on 18 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa *tarpeellisia* tietoja muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavaa tehtävää kuin rahoitustarkastus, valtion vakuusrahastolle, esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle taikka muulle lain mukaan tiedon saantiin oikeutetulle viranomaiselle niiden tehtävien hoitamiseksi. *Lisäksi rahoitustarkastuksella on oikeus antaa valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn osallisena olevien toimielinten valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn, ja valvottavan tilintarkastajan valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan tilintarkastajan valvontaan.*

Tämä laki tulee voimaan
kuuta 1996.

päivänä

